

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 fr.
1/2 an 12 fr.,
1/4 an 6 fr.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a două
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apăre: Marța, Joia și Sâmbăta.

Bărbatul doririlor.

— Articol din afară. —

Chestiunea care în aceste zile preocupă aproape toată suflarea românească unită din Ardeal și părțile ungurene, dar mai ales preoțimea din dieceza noastră a Gherlei este, că cine va fi episcopul ei!?

Și nu e mirare, dacă fiii acestei dieceze sătoși și dornici după un sistem de guvernare mai sănătos, nu are grijă mai mare decât aceasta.

Intru adevăr, acest gând ne preocupă, și rugăciunile noastre ale preoților mai ales pentru un bărbat al durerilor se înalță la cer, bărbat, care precepându-ne starea desolată în care ne aflăm, să aibă inimă de oțel, curaj neînvins și caracterul bărbatului integru, născut și crescut pentru a conduce destinele unei dieceze atât de vaste, bărbat care să fie stăpân pe principiile sale și să nu se îndoie ca trestia clătită de vânt. Un atare bărbat dorim, care cu multă dibăcie să țină în mână acele două toiège, pe cari le-a accentuat Reverendisimul Dr. Octavian Domide în cuvântarea funebrală ținută cu ocaziunea înmormântării episcopului Ioan Szabo. Pe bărbatul, care să le poarte cu mână tare și cu braț înalt îl dorim noi! Nu ne temem de ele, numai să fie folosite cu prudență. Noi știm, cumcă acestea sunt semne de putere, de autoritate pentru cei ce bine slujesc, și sbiciuri pentru cei năimiți.

Drept aceea voim și dorim ca purtătorul acelor, — să ne facă ca să le simțim puterea și asprimea, căci numai astfel ne putem bucura și de roadele lor. Nici n'ar fi toiag acela, despre care n'am ști că oare există sau ba? Dar tot atunci să recere, ca acelea să le simțească și

credincioși, când recere lipsa, când aceia nu voesc a se supune, când își aroagă drepturi, cari nu le compet, când aceia în îndârjirea lor nu mai fac nici o deosebire între păstor și turmă, între drepturile aceuia și datorințele acesteia.

Acestea toiège le are fiecare episcop, dar ce folos, dacă nu sunt folosite la timpul său, sau sunt folosite invers și greșit.

Și apoi chaosul și nerânduiala la noi, de aci au provenit. Cauze mari nu s'au rezolvit conform echității și dreptății, ci rezolvirea acelor s'a făcut mai totdeauna atârnatore dela împrejurări.

Deaici a urmat, că în dieceză într'un period de 32 ani a guvernat dispozițiunile salutare, toiègele bine folosite ale înaintașilor, cari au fost blânzi cu cei mai blânzi, dar dacă a trebuit rigoare, dacă s'a observat cumcă unii voesc a trece hotarele și cercul lor de competență, dacă cu buna nu se putea ajunge scopul, se pune la o parte toiagul blândetei, nu să lasă a se călca în picioare dispozițiunile mai înalte, ci se folosea toiagul rigoarei, care cu puterea lui vehementă ține în frâu, aduce la reson pe aceia, cari nu voiesc a respecta auctoritatea superioară. Și acest toiag folosit în forma aceasta insuflă respect, ridică prestigiul și splendoarea sa însaș, iar cu aceasta împreună și a purtătorului, iar pe credincioși — păstori și turmă — îi face să înțeleagă, că aci nu este târguială, că nu folosesc amenințări, nu hotăresc împrejurări urgisite, ci aci trebuie supunere și ascultare.

Spre ilustrare amintesc un caz, pe care l-am auzit și eu dela alt preot.

Pe când toiègele de autoritate și putere episcopicească la Gherla erau în mâna fericitului de pie memorie Ioan Vancea, o deputațiune

din districtul Năsăudului, alcătuită din țărani chipeși și sfătoși cari atunci, ca și acum, țineau mult la aceea, că ei sunt urmașii bravilor grănițeri, s'a prezentat la Ilustritatea Sa predându-și rugarea și insistând cu cerbicoșie pe lângă aceea, — și adaugând și aceea, că ei au servit în armată. „Îmi pare bine — răspunse episcopul prudent — că am de a pertracta cu oameni știutori de regulă și disciplină“. Dar Episcopul nu s'a pus de acord cu cererea lor nerealizabilă și potrivnică interesului comun. „Pe cine ați avut mai mare la regiment?“ continuă episcopul. „Pe Oberst“ răspunseră ei.

Luati spre știință cumcă acum eu sum Oberst-ul vostru. Le strigă apoi un cătănesc „zurück“, lovește padimentul cu piciorul și-i dimise. Nu a stat la târguială cu ei, nu i-a rugat, ca să fie în pace, ca să nu facă turburări, nu, pentru că prin aceasta el însuș le-ar fi dat a înțelege, cumcă dacă voesc pot să facă, nu, ci le-a poruncit. Înțelepciunea, prudența pastorală a unui conducător nu putea permite, ca un gregar de rând să facă forță, să pășească cu pretensiuni pătimase înaintea superiorității, pentru că numai astfel se poate guvernă o turmă.

Am zis mai înainte, cumcă această dieceză a fost mult timp guvernată de dispozițiunile salutare ale antecesorilor, iar când acelea nu s'au mai practizat, numai bunul Dumnezeu a mai veghiat preste dânsa, ca să nu se prăbușească cu totul.

Cari sunt boalele de cari suferă organul administrativ la noi? Cea dintâi și cea mai mare e frica de treceri. Lipsa de spirit conducător a dat credincioșilor a înțelege, cumcă cei dela cârmă tremură în toate membrele la auzul acestei amenințări, prin urmare aceasta e cea mai bună armă de-a călca în picioare

dispozițiunile diecezane, de a-și validă ori și ce pretensiuni pătimase, de a despoia pe preot când de lectical, când de stole, sau de-al scoate cu totul din sat. Și credincioșii noștri să și folosec și s'au folosit de slăbiciunea superiorității, și după fiecare triumf rușinos, raportat atât față de preot cât și față de superioritate, cu fală își bat pepturile zicând, că ei poruncesc: „vox populi vox Dei“.

Și cum ies la iveală, în ce fel de haină îmbracă credincioșii atari acuze pătimase? În cele mai multe cazuri viața și activitatea preotului e neexceptabilă și totuși credincioșii află motiv de a-l acuză. Nu are nici o vină de moarte și totuși trebuie să moară, pentru că nu le servește tocmai de pomană, pentru că îl văd, că după silința lui nu e tocmai de sărit în apă, că își câștigă pâinea de toate zilele; dar ei abzie de toate, numai să se șteargă lecticalul, zilele de lucru sau unele stole. Și ce face trimisul consistorialului trimis ca să facă pace între preot și popor? Presionează pe bietul preot, ca să abzie de aceeace cere poporul. Și pentru ce? Pentru pace. Ei dar în acest chip se susține pacea? Cu atare procedură nu pace, ci ruină, disolare și răsvrătire generală se produce.

E vinovat preotul? Să se pe-

depsească, dar nu despoindul de mijloacele de trai, de pâinea de toate zilele. E o mână sacrilegă acea, care cutează a lua pâinea, cu crunte sudori câștigă, din gura ălor. Să zicem, că preotul de azi e vinovat, dar ce au greșit urmașii lui? Pentru păcatele unuia să sufere toți? După ce odată ai dat frâu liber râului, acesta să lătește cu iuțimea fulgerului, fără ca putere omenească să-l mai poată împiedeca. Și este destul, ca o singură cauză de atare natură să se rezolveze în mod așa nefericit, și răul se lătește din sat în sat. Ce să zicem atunci, când atari cauze de comun se rezolvează după acest calapod?

Priviți la administrația de stat! Cărui oficiant i-se scârțează venitul, salariul pentru păcatele sau abuzurile lui? Nici unuia. Să suspinde pe un timp, se transferează în alt loc, se pedepsește în bani, se închide după mărimea escesului făcut, salariul lui însă rămâne neatins.

Astfel stând lucrurile, noi dorim un atare episcop, care să pună capăt acestor proceduri, prin cari se calcă în picioare canoane, se umilește și huiduiește preoțimea și se slăbește disciplina bisericii.

După un atare episcop ottăm, care cu curaj să ieșă în mână frânele guvernării și să nu se teamă de treceri, ci fără frică să rezolve

orișice cauză în spiritul dreptății, și fie sigur, că dacă atare procedură ar aduce cu sine un caz sau două de treceri, atât va fi totul și mai mult nimic. Credincioșii nu vor mai recurge nici când la aceasta armă urgentă.

De atare episcop are lipsă Ghetla — ca și ori care altă dieceză — care să cucerească cu privirea, să lumineze și mângăie cu cuvântul, iar cu povețele lui înțelepte, școase din o viață bogată în experiență, să poată arăta calea cea mai bună tuturor acelor, cari i-ar cere părinteasca îndrumare, care să nu impună prin îngâmfare, ci să te captiveze prin afabilitate, dar pentru aceea să nu sufere abuzul cu afabilitatea, lui care să aibă curajul de a pedepsi scăderile, și inimă de a distinge și răsplăti meritele.

Pentru un astfel de bărbat al doririlor oftăm cu toți, și nădejde avem, că Dumnezeu, care vede curățenia inimilor noastre, nu ne va lăsa să rămânem și pe mai departe străini și înstrăinați.

Cărpinișanul.

Corespondințe.

Din Vicariatul Hațeg.

— Sfințire de biserică. —

Duminecă, în 18 Iunie a. c. am avut o mare mângăere și bucurie, asistând la sfin-

FOIȚA.

CHIOREANU.

(Continuare și fine).

Și iac'ășa, numai ce se pomeni cu curtea pustie! Amuțiră dintr'odată, ca și cum le-ar fi înghițit pământul, și scârțăitul carelor, și sberatul vițelilor, și larma slugilor cu noaptea în cap, de se pomeneau găinile vecinilor cotcorozând a spaimă.

Acum Chioreanu putea în dragă voie să se tolănească unde era umbra mai deasă, însă pustiul acela sec, ce s'a fost lăsat ca un năduf parcă peste curtea lui, îl făcea să tresară, să nu mai știe unde era și nici de cum nu-i dădea pace.

Se făcea ca și cum i-s'ar strecura ceva, picur de picur, în adâncul inimii, ca din dureră unei povești pe care nu ai dori s'o ascuți, însă o putere nesimțită îți țintuește luarea aminte tot mai multă îndârjire, iar de pe undeva muștrarea unui glas străin, ca o boare, ca un vânticel, îl înțapă mereu: Gheorghe, Gheorghe mă!...

Acum Chioreanu când îl năpusteau așa fel de gânduri, — n'avea încătrău, se ridică și ca de-o haită de lupi urmărit dinapoi alergă cât alergă pe cele ogoare, iar la reîntoarcere ocheanul dela ferestruța lui

jupân Iacov îl ispitea atât de dulce și mormitor, încât nu era modru să treacă pe dinainte-i, iac'ășa, fără să dea gazdei bună ziua, adecă pe cum era vremea.

Zice-să că năcazul te duce la casa dușmanului.

... Vorbă să fie... Că dacă n'ai avut de lucru cu el, de unde să fi și mirosit cine era „jupân Iacov“ acesta. Că nu mai departe el..., acum rogumi-te, de ce năcaz să fi dat el. Căci dacă călca odată pragul și nu intră încă bine în chiliuța jidănașului, unde căldura soarelui de afară se lovea în niște pânzături țărțate și lungi, aninate deasupra ferestrii, — ca și cum i-ar fi luat cineva greul acela de pe inimă cu mâna, par'că întinerea și toată lumea era a lui.

— Hei, nea Gheorghe, — numai ce începu într'un rând jidănașu, Dumneata este om, dumneata este bogat?

— Da ce gândești jupân Iacov.

— Bogat, da bogat, eu nu zic că nu, numai sgârcit, tare sgârcit.

— Sgârcit eu?

— Că și eu sătean și casa mea casă, nici nu afurisit, nici nu blăstămat și trece în orice zi ca pe lângă o șură pustie. Acum dacă vine, eu nu zic să beai, — musai să beai, ia o vorbă, — două vecine Gheorghe, de sănătate, de bine, cum merge găzdușagu... cum se cade cu oamenii aleși, cum este și Dumneata... Și bătându-l peste umeri, Chioreanu înviorat bea și ascultă și bea din nou.

Alteori, când îl găsea — pe semne — mai acasă cu caprele, jidănașul se înălța dintrun picior ca și cum iar spune la ureche, dând pe un glas pițigăiat: Auzi, vecine Gheorghe?

— Hai jupân Iacov.

— Da eu zic, ce tot toaca, toaca, toaca surdă și la inimă nimica. Că nu-i făcut omul din muschiu să nu bea nimic, — cum zic popii voștri: niți tu vin, niți tu rachiu, niți tu nimic. Ia noi bem și mâncăm și arhanghelu nu mai vine să ne spânzure de limbă. Și noi avem lege... legea noastră mare și sfântă... Și începând dela Noe lușiră pe toți sfinții și prorocii, cari beau și se veseleau mai altfel ca în zilele noastre.

Chioreanu, când îl auzea, simțea cum i-se lua de pe inimă o greutate, așa ca o piatră de moară, răsufa una din baerile inimei și îmbiindu-și ortacul, golea păharele în sănătatea lui Iacov, lui Ițig micuțul, lui Rabeca, care era pe drum. — Adecă ce golit de păhare? — Ia o înghițură, doua, — și el ca toată lumea, și mai ales când vrei să alungi ale gânduri negre, ce vin — iac'ășa din senin — să-ți amărăscă zilele biete...

Însă cu cât treceau anii, și „gândurile rele“ veneau mai ades, căci holdele lui nu le mai îmbrăzdau, în crăpatul de ziuă, cele trei rânduri de pluguri, rămăneau încărcate de polomidă și burueni, — și toamna nici pe departe nu mai vărsau belșugul de altădată. Și gândurile acele rele îl chinuiau

țirea și predarea destinației sale a frumoasei și din nou edificatei biserici, din parohia gr.-cat. Hațegel din Vicariatul Hațegului.

Deși comuna curat românească și gr.-cat. Hațegel abia numără ceva preste 400 suflete credincioși, totuși din propriile sale puteri, — afară de 1000 cor. ce, prin intervenirea Prea bunului nostru Episcop diecesan Ilustritatea Sa Prea Sfințitul Domn Dr. Vasile Hossu, s'a esoperat, ca ajutor dela In. Ministeriu de culte, — a edificat, — prin repartitie — o biserică modernă, solidă, frumoasă, spațioasă și deplin corespunzătoare sublimiei sale destinațiuni!

Meritul principal la edificarea acestei biserici, — pe lângă a parohului local Ioan Itul și a curatorului primar Petru Bleutia, — este a-se ascrie dlui vicar dr. Iacob Radu, care mult și insistent a militat pentru edificarea bisericii din chestie!

Laudă și recunoștință deplină merită și poporul credincios din Hațegel, care ascultând glasul îndemnător al superiorilor sei iubiți, și-a făcut datoria până în sfârșit, contribuind cu multe coroane la edificarea noului Sion românesc gr.-cat. Aceasta biserică, — care este așa zicând o podoabă a țării Hațegului, — a costat, — pe lângă materialul și lucrul manual prestat de credincioși — preste 12,000 cor.

Biserica s'a sfințit și predat destinației sale prin dl vicar dr. I. Radu, conform prescrișelor ritului nostru oriental la atari ocațiuni.

Sfânta liturghie pontificată de către P. On. D. vicar, cu asistența alor patru preoți: P. Chețan, Densus, P. Stoica, Ciula-mare, Lăpădat, Clopotiva și I. Țiarina, Stein, — s'a celebrat cu mare solemnitate în noua biserică. Responsorile le-a cântat, — cu multă dulceață și acurateță, — un cor compus din preoți, între cari amintesc pe On.

S. Ionaș, paroh Totești, I. Bocanici, Pui, A. Mihăescu, Lunca-Cerni, I. Nicolescu, Tuștea, S. Simonetti, Vălioara și alții.

Înainte de începutul s. liturgii a ținut în liber, cu avântul oratoric cunoscut, Părintele Ieromonah Leo Man, o predică foarte succasă despre scopul și destinația bisericii române catolice, care a făcut asupra numărului auditor, o vădită și adâncă impresie.

La finea s. liturgii a vorbit foarte frumos convingător și impresionabil P. On. D. vicar, mulțumind tuturor aceluia, cărora se datorește mai mult sau mai puțin, edificarea bisericii nou sfințite.

La actul sfințirii bisericii a participat și asistat un foarte numeros public, compus mai ales din țărani credincioși din loc și din mai toate satele din jur.

La masă am fost ospeții parohului local I. Itu, care dinpreună cu stimata-i familie ne-a primit cu iubire și afabilitate adevarat creștinească.

I. Ț. p. S.

O dare de seamă și o propunere.

Hodâr, Iunie 1911.

A treia zi de Rusalii am avut bucuria de a vedea în mijlocul poporului din Ibănești, pe domni noștri din Reghin. Au venit Dr. Ioan Harșia, președintele despărțământului, I. Popescu, membru în comitet, Dr. Eugen Truța, adv. Dr. T. Popescu, adv. Sabin Popescu contabil, inteligință din Cașva, Petelea, Hodac și Obănești în număr complet. Și au venit acești domni, ca sub scutul Astei să țină prelegeri poporului. Deși oamenii erau imprăștiati, unii la lucru, alții la jocul comun al Hodăienilor și Ibăștenilor

grozav de rău, îl sfredeleau ca un cui de foc în adâncul inimei și nu-l lăsau în pace și el nu se da și alt foc vărsă pe focul dintăiu și gândurile rele se mistuiau ca înghițite de un mormânt adânc, unde toate adorm, se uită și per. Iar când căldura ameteții îi învălură mădularele toate, jupân Iacov știa dinainte ce-o să urmeze acum. Adecă nu urma nici un rău, — asta era tot, că trântea paharul de dunga mesei și porunca jupânului să-i umplă masa cu glăji multe, multe, câte numai încăpeau pe ea, și pe el numai ce-l auzai: „Ba bine că așa, odată trăiește omu pe lume“ și ține-te jupâne:

Hei sură și-o eustură

Chiorean cu țundra sură

Ziua bea și noaptea fură.

Țiuiau urechile jidănașului ca de mama focului, însă Chiorean plătea și la zuruitul banilor îi trecea — ca de farmece — de răul țiutului.

Plătea, că punga baronului era largă și plină, care te imbia și nu se mai închidea nici când, iar Chiorean nu mai era copil, pe care să-l infriți cu una, cu două, — îndrăsnă mereu și lua cu mâinile amândouă.

Oamenii, cari în faptul dimineții cu mălaiul călduț subsuoară se imprăștiau care pe unde, vedeau ei ce vedeau, clătinau din capete a pagubă și-și vedeau de treburi. Însă Vrabie Ilie, care cât era ziuica de mare, virgulă încoaci, virgulă încolo, când îl vedea bălăbănindu-se pe ale drumuri, ca o roată

de ear fără oblânc, își da cu palma peste frunte și nu mai avea astimpăr până nu prindea pe cineva, căruia să-i zică, arătând pe undeva cu o gazetă, despre care, zicea în totdeauna că e cea mai prospectă: „O se vedeți voi, — asta nu-i încă tot. Că dacă te încalecă nenorocul odată, apoi om să fi ca să te desbari de el. Numă Chioreanu nu-i omu ăla...“

Vrabie Ilie drept și avu. Că cu cât trecea vremea, în peptul Chioreanului se desfăcea o groapă adâncă, tot mai adâncă, întrânsa ardea un foc de rășină, pe care nu l-ar mai fi putut stămpără chiar să fi înghițit dintrodată toate vasele jupânului Iacov cu foale durduluiu... adecă vorba ceea: că de unde fuge Dumnezeu, acolo vine diavolul... Și Dumnezeu fugise dela casa Chioreneștilor... Dealtminteri, asta o întăreau și cele două vecine, cari se întâlneau toată ziua la fântâna cu blane.

În spre primăvară, — după o iarnă târzie și dărză, încă se mai vedeau pe unde și unde ochiuri de neaună sclipind, — peste tot satul trecu ca un gemt, ca un croncănit aducător de moarte. — Ce se întâmplase?... —

— Cele douăzeci de pământuri cu rituri și fânațe și casa, moștenite neam de neamul Chioreneștilor, treceau deapururi în posesia baronului ungar. Doi ispani cu o

dela podul minciunilor, totuși la prelegeri au asistat 200—300 oameni, sorbind cu nesați povețele conferențiarilor. Au vorbit Gavril Branea preotul Petelei despre economie (rotațiunea de 3 și 4 ani), Silaghi preotul Odicelului despre industrie, îndemnând poporul să-și dea copiii la măiestrii, Teodor Branea preot în Hodac despre crutare, iar președintele atât în vorbirea de deschidere, cât și la cea de închidere tălcui rostul Astei, îndemnând poporul să se înscrie de membri ajutători. S'a și format o agentură numărând 30 membrii ajutători.

Doamne bine le mai stă domnilor în mijlocul poporului, și avem nădejde firmă de ai vedea în viitor și mai des lucrând din reputeri pentru luminarea poporului, căci deviza trebuie să ne fie „afară la sate“, să spargem părețele despărțitor dintre domn și popor.

În legătură cu aceasta, deși paremi-să lucrul s'a atins și în trecut, vreau să fac o propunere. Și anume: Multe despărțăminte s'au pus pe lucru, cutreerând satele din jurul centrelor. Unele însă stau și hodinesc. Cauza nelucrării acestor despărțăminte e, cred, și faptul că nu dispun de conferențieri destui. Spre a delătură piedeca aceasta, și ca nici un despărțământ să nu se poată scuza în viitor cu lipsa de conferențieri și prelegeri, binevoiască toți conferențierii cari țin prelegeri cu astfel de privilegii, a-și trimite prelegerile lor la câte un ziar, spre a fi publicate, iar foile noastre să deschidă o rubrică nouă „Prelegeri populare“. Asociațiunea apoi la rândul ei va avea bunătatea a culege aceste prelegeri, și ale retipări în o broșură, și a le da bibliotecelor despărțământelor, putându-se astfel folosi de ele toți aceia, cari deși sunt capabili de a compune, însă nu au totdeauna timp destul, pe cum și aceia cari deși au toată dragostea spre a lucra, însă

ciurdă de birși și se căzneau cu așezarea petrilor rotunde și albe.

Oamenii stau tăcuți și cum cătau cu jale la pământurile, ce se rupeau par'că din inima lor, — acele luau glas, care străbătea până la ei. Glasul era dureros și clar și săracul spunea: „De acum rămas bun, neam năcăjit! Doina ta și jalea ta, de pe urma plugului tău ruginit, eu — numai eu ți-le-am îndrăgit. Nu căută în deșert. Vieța mea și vieța ta, a lăsat Dumnezeu să fie una, de aceea cu amar ni este nouă despărțirea acum. — Eu mă duc să ingraș, unde nu-mi cântă nime, tu rămâi de spune-ți jalea puștiului și noptii.“

Și azi, când trec sătenii de-alungul hambarelor lungi cu ferești ca niște guri de hămesit, unde se răsfăța odată — albă ca varul — casa Chioreneștilor vestiți, — mulți își mai aduc aminte de cuvintele lui Vrabie Ilie: „Ei, ei, nu știu o mie ce știe unul, — nu știe un sat, ce știe unul... Și se gândesc cu durere la neamul Chioreneștilor, care ră-tăcește cine știe pe unde. Lian.“

Varietăți.

Somnul. Greșește cel ce crede, că somnul e mai bun pe pat moale. — Sunt mulți cari pot dormi și în mijloc de toiu; firese e însă a dormi având pace în jurul odăiei de dormit. — Aerul curat e prima condiție

din modestie, sau fiindcă nu au darul de a compune după modul de pricepere a poporului, stau în nelucrare. Prin aceasta s'ar îmbogăți biblioteca asociației cu lucrări de acelea, cari sunt mai potrivite cu scopul ce-l urmărește, s'ar da ajutor conferențiarilor, și ar fi un îndemn puternic spre o lucrare mai intensivă și mai febrilă pentru înaintarea noastră, putând astfel fiecare cântărea de al nostru ceti prelegerile acelea.

Ziarele cealalte sunt rugate a reproduce propunerea aceasta. *Coresp. tb.*

Reviste.

România. Pe semne conflictul sinodal, ori mai bine zis scandalurile bisericesti din regatul românesc, cari au aruncat și aruncă pe spina Românilor neuniți o rușine cum nu se poate mai grea — se apropie deja spre desnodământ.

„Revista bisericească”, organul de apărare a mitropolitului cu pricina de sminteală, redactat „de un comitet” (anonim??... toate articolele de apărare încă se plasează aci anonim; — d'apoi de ce atâta smerenie anonimă, dacă e vorba de apărarea Bisericii??? ori doar nu cred nici ei, apărătorii, în ceea ce spun clamitând...?? n. red.), — repetăm: acest organ ne aduce azi între multe alte adevăruri ano-

a unui dormitor bun. — Peste zi las, să se plimbe soarele cât de cald prin chilia de dormit. — Vara poate stă deschisă peste noapte o ferestruie mică deasupra la dormitor; chiar și iarna această ferestruie puțin crepată face bun serviciu: reîmproaspătă aerul stricat prin respirațiune și prin evaporatiunea corpului. — Saltea cu pene nu e sănătoasă. Materie și țesătură de lână e mult mai igienică. — Nu-i bine a-se acoperi până peste cap; — cel mult până subuori, chiar și iarna. — Un ol de apă proaspătă bine deschis — pus pe cuptor de fer, curăță aerul peste noapte. — Nu-i bine a dormi cu căpătâiul prea ridicat. Mai natural e a dormi orizontal, pentru ca circulația sângelui să nu sufere. — E apoi bine a dormi pe partea dreaptă. Pe partea stângă stânjenim acțiunea inimii, iar dormind pe rânză opăcim mistuirea. — Chilia prea caldă, nu e bună, căci îndrumă sângele în cap și ne fură somnul. — E foarte bună înainte de culcare puțină plimbare sau scaldă căldiceă. Celce sufere de insomnie, să nu recurgă momentan la leacuri. Probeze mai întâi lecuirea prin schimbarea modului de traiu, ori schimbe mâncările. — Culcă-te de vreme, și te scoală tot de vreme. — Infantul trebuie să doarmă cât e ziua. La un an doi câte 12—13 ore, — până la opt ani 10—12 ore. Dela 12 ani 10 ore. În anii pubertității 9 ore. Omul normal doarme 7—8 ore. — Nu lenevi în pat după ce te-ai trezit, căci numai îți strică!

(r.)

nime sub titlul: „Unde sunt apărătorii Bisericii” și următoarele svârcoliri iscălite cu un: Y.

„Biserica e în vâltoare și P. S. Episcop de Roman, ca și Neron odinioară, se amuzează de efectul produs de opera răsunării sale.

A vrut să arză soarele și a dat foc morii. N'a putut ajunge mitropolit, dar se bucură în îndestulirea patimei sale, privind cu nesățiu cum troșnesc căprioarele Bisericii, cum i-se dărâmă stâlpii săi cei de granit și cum se clatină temelile sale de dogoarea focului pus de P. S. Sa în pornirea-i neînfrântă de a nărci totul odată cu sine.

În fața acestui dezastru național, Biserica, fiind paladiul naționalității noastre, ce fac Români? Unde sunt apărătorii săi? Acesta e strigătul de alarmă al poporului, care își vede murdărit și apoi aprins tezaurul vieții sale, amenințat cu prefacerea în cenușă a ultimelor sale resturi.

Unde este Regele nostru iubit? Uitat-a oare M. S. că Țara, când l-a primit, i-a dat în grijă o Biserică demnă de respectat prin concursul necondiționat, ce a dat Țării? Nu s'a crezut oare obligat de jurământul ce a depus când a venit în țară, ca să intervină cu înalta-i autoritate spre a stânge acest foc?

Dar bărbații de Stat, Români iubitori de neam, unde or fi oare? Nu le mai trebuie Biserica de s'au îngrădit în acest condamnat indiferențism?

În tot cazul, dacă la mijloc nu e trădare, dacă nu e indiferențism, dacă nu e lipsă de dragoste pentru cea mai de seamă dintre instituțiile neamului, dacă nimic din toate acestea nu este la mijloc, atunci avem dreptul ca să întrebăm: Unde sunt apărătorii Bisericii.

Printre membrii Sf. Sinod am văzut patime și o deslănțuire furtunoasă de ură frățească; unii nu s'a gândit nici măcar la gravitatea situațiunii, care le impune tact, liniștea judecătorului drept și maturitate. Impinși poate de dorințe, alții ademeniți prin făgădueli de neîndeplinit au privit, sau chiar au pus explozibile deasupra focului aprins și alimentat cu paiete calomniilor Episcopului de Roman.

Dar oamenii politici? Cele două partide politice de guvernământ au zis câte ceva, ca să nu fie nimic. Se constată totuș, că puțin le pasă de Biserica Țării.

Al treilea partid, creiat de curând în țară a luat pe față partea turburătorului Episcop de Roman și a deslănțuit cea mai sălbatică furtună de calomnii la adresa I. P. S. Mitropolit Primat.

Cu toții s'au înțeles, se pare, ca toată grija stingerii dezastruosului foc să o lase în seama Sf. Sinod, de a căruia țării toată lumea se îndoieste. (Destul de transparent?? n. red.)

M. S. Regele n'a zis nimic, oamenii de guvernământ asemenea și focul s'a întins.

În fața acestui mare păcat al puternicilor Țării noastre, încă odată întrebăm: Unde sunt apărătorii Bisericii?

Ne-ar plăcea numai să știm, ce înțeleg acești frați anonimi sub cuvântul „Biserică” și cum contemplează ei apărarea acesteia?

Până acum ar fi avut vreme berechet a ne pune în clar cu aceasta.

Am dorit din inimă, ca cuvântul lor: sincer să fie; căci prea sunt înfricoșate vorbele Scripturii când grăiește: Vai omului aceluia, prin care se naște scandal (Ev. Mat. XVIII. 7); și tot la Mateiu XXII. 16: *Vai vouă, conducători orbi, cari ziceți: Ori cine va jură pe biserică, nu-i nimic...*

Spania. Congresul Euharistic internațional, ținut est-an la Madrid, a reușit splendid. Joi s'a ținut obișnuita procesiune euharistică, ce a durat preste trei ore.

Patru mii de flamuri fluturau în lungul străzilor din Madrid.

Presa liberală și chiar și cea radicală scrie foarte elogios despre procesiune accentuând, că străzile Madridului nici când n'au vărsat atâta potop de om ca și cu prilejul acesta.

Mai multe femei, și câțiva dintre soldații ce formau cordon, au amestecat în căldura tropicală ce domnia. Vociferările și veleitățile copilăroase, cu cari republicanii se pregătiseră mai dinainte a conturbă marea sărbătoare, — au resunat și ramas în van.

Pontificele Roman a adresat telegramă călduroasă atât regelui Alfonso, cât și congresului, rugând cu deosebire pe participanții congresului, ca să se roage pentru credincioșii portugali, precum și pentru episcopii acelora.

Regele Alfonso, care s'a prezentat și la sesiunea congresului, a declarat, că Spania e țară catolică și va rămâne atare, iar dânsul ca domnitor își ține de datorință, ca acestei convingeri a sale să-i și dea expresie.

De odată cu procesiunea euharistică din Madrid, s'au aranjat procesiuni preste întreg teritoriul Spaniei.

La procesiunea din Santjago d. p. au luat parte vre-o patruzeci reuniuni surori, vre-o zece mii copii alb învesmintați și aproximativ o sută mii credincioși.

Va fi și acest congres cu un punct luminos mai mult în cronica acelei Spanii, despre care mai vorbesc și multe alte fapte mari în istoria lumii.

Și dacă nouăle curente primejdioase nu se vor ridică prea tare la suprafață și putere, — Spania mai poate avea pe viitor un frumos rol în cultura Europei creștine.

Invitare de abonament.

Fiind la sfârșitul semestrului I. rugăm cu toată insistința pe on. noștri abonenți, cari nu și-au achitat încă sumele, ce ne dătoresc, să nu-și uite de noi, trimițându-ne abonamentul. Și să considere, că împlinindu-le dorința de-a apărea de trei ori pe săptămână, ne-am angajat nu numai la muncă și mai intensivă și mai grea, dar mai ales am luat asupra noastră datorințe mari, pe cari, dacă abonenții noștri nu ne vor ajuta să le împlinim, ne vom ruina.

Apelăm deci cu toată încrederea la bunăvoința On. abonenți, în nădejdea, că glasul nostru nu va suna în pustiu.

Redacția și Administrația
-UNIRII-

Noutăți.

A apărut: **POETICĂ ȘI LEGENDAR POETIC** pentru școlile medii și institutele pedagogice de Dr. Ioan Rațiu și Alexandru Ciura, profesori gimnaziali. Blaj 1911. Tip. Sem. teot. gr.-cat. Prețul 3 cor. Manualul a fost aprobat în manuscris din partea Ministerului.

Știri personale. *Ilustritatea Sa Episcopul Lugojului* Dr. Vasile Hossu a plecat ieri seara la Marienbad.

— *Laurențiu Giurgiu*, originar din Hărăstăș comitatul Turda Arieș în 21 Iunie a. c. a obținut diploma de inginer la Politehnica din Budpesta.

Cardinalul Rampolla a dăruit 300,000 lire pe seama reparării Bazilicii Sf. Petru.

Beatificare. Se știe, că s'ar fi pornit o mișcare mai extinsă pentru adunarea datelor ce s'ar reclama, de s'ar începe la Roma, procesul de beatificare a reginei Gizela, femeia Sfântului Ștefan, primul rege ungar.

O sfințire de biserică și — încă ceva. Sub acest titlu „Românul“ din Arad publică informațiuni despre sfințirea bisericii neunite din Feldioara-băcniască de către însuș mitropolitul din Sibiu. La banchet luată parte și notabilități străine din jur, în frunte cu *vărul* ministrului actual Zichy. — Românul observă foarte nimerit, când continuă:

E de remarcat acest banchet nu atât pentru splendoarea lui, ci pentru a protesta împotriva atitudinii ciudate a P. C. Sale *E. Roșca*, a asesorului cons. *Lazar Tritean*, și a protopopului *Iovian Mureșan*, cari într'un moment de nefericită inspirație au comis păcatul de a toasta la o masă românească, cu priieșii unei asemenea sărbări religioase-culturale, în limba ungurească, aducând temenele administrației și familiei lui Zichy, aceluși Zichy, care chiar în zilele acestea a emis 2 ucizuri revoltătoare, atentând la viața noastră națională. Acest fapt este cu atât mai condamnat, cu cât acei domni măguliți în modul acesta nedemn din partea amintitorilor bisericani, știu perfect românește.

E trist a vedea cum dignitari bisericesti, sub a căror grijă se cresc generații de preoți, chemați a face apostolia limbii românești, nesocotesc în felul acesta limba bisericii naționale în fața acestui popor amenințat cu maghiarizare totală.

În felul acesta numai folos nu aduc cauzei naționale.

Către acestea noi puțin mai avem de adăugat. Suntem informați pe cale privată, că conversația a decurs în cea mai mare parte *ungurește*, iar inteligenței românești i-s'a dat bogat prilej de-a deprinde virtutea modestiei, ocupând toate locurile de pe urmă.

Dr. Aurel Vlad. În 4 Iulie n. c. — azi — se alege în Deva vice-comite Româniilor au candidat pe dl Dr. Aurel Vlad, față de ceilalți doi contracandidați, unul guvernamental, altul kossuthist.

Dr. Iancu Nistor a ținut Vineri cursul de inaugurare, ca docent la universitatea din Viena pentru istoria Românilor, — vorbind despre: „Desvoltarea de stat la Români“.

Aviz*. Dl Nicodim Ganea absolvent al conservatorului de muzică, începând din 20 Iulie st. n. și până la 20 August a. c. va deschide în Blaj un *curs de muzică vocală și instrumentală gratuit*, pe seama învățătorilor fără deosebire de confesiune.

În cursul acesta se va preda tot ce e necesar la formarea unui cor.

Prin aceasta li-se aduce la cunoștință celor interesați și aceea, că cvartirul deasemenea va fi *gratuit*, în „internatul pedagogic“, aducându-și fiecare o saltea (străjuc), un ciarșaf (lepedeu) și 1 perină, dar cu adaosul, ca acestea albituri să rămână în posesiunea numitului internat până după trecerea sărbătorilor jubilarie ale Asociației, când li-se vor înapoia pe lângă mari mulțumite.

Însinuările au să se facă până în 19 Iulie st. n. Dlui *Valeriu Suciu* profesor preparandial în Balázsfalva.

Subscrisul public acest aviz, având încredințarea cuvenită. Blaj 2 Iulie 1911. *Ios. Marian* inv.

Dr. Coriolan P. Lupu, fiul preotului nostru din Șamșudul de Câmpie, fost elev al colegiului de Propaganda Fide din Roma, care a luat doctoratul în filosofie și teologie, și a fost hirotonit de preot în 12 Iunie 1911, a sosit cu bine acasă. Dânsul este destinat de preot pentru credincioșii gr. cat. emigrați în America.

Rezistență pasivă pe trenurile din Italia. Din Roma se dă știrea, că toți impiegații căilor ferate, începând cu miezul nopții trecute au pornit rezistență pasivă, anume așa, că vor îndeplini toate prescrierile până în amănuntele cele mai mici, și astfel vor împiedeca circulația regulată a trenurilor personale și acelor de povară. — Pricina rezistenței pasive e, că direcțiunea căilor ferate n'a împlinit dorințele impiegaților referitoare la normalizarea muncii de noapte.

Ministrul cultelor și instrucției publice contele Zichy a dispus, ca începând cu anul școl. 1911/12, numele elevilor să fie scris cu ortografie maghiară. — Tot mai mult se apropie turnul babilonic!

În Lugoj? Primim știrea, că zilele trecute ar fi umblat prin Lugoj un pascăler scamator, în talar preoțesc, amestecând prostimea, că are darul de a scoate diavolul din oameni. — S'a făcut arătare împotriva prigonitorului de diavoli.

*) Toate ziarele românești sunt respectuos rugate a publica acest aviz.

Azi s'a început demolarea vechei case capitulare, în care locuise pe vremuri *Timoteiu Cipar*, și în care a locuit până în zilele din urmă și *Ilustrisimul dn prepozit Ioan M. Moldovan*. Pe locul ei se vor ridica alte două case capitulare și un local de bibliotecă.

Reuniunea internațională a femeilor catolice și-a deschis Joi congresul în Madrid, prezidând sora regelui spaniol, Maria Terezia, și episcopul din Madrid. — Reprezentantele singuraticelor națiuni au ocupat loc pe tribună.

Pe Niagara. Din Newyork vine știrea, că îndrăznețul *Leach* a trecut cascada Niagarei într'o bute de oțel. — Trei ore s'a svârcolit zădarnic în vârtejul apei primejdioase, până ce în fine vasul a fost tras la mal cu ajutorul unei funi. — La început se credea, că *Leach* e mort; mai târziu însă s'a adevărit, că a amestit numai. Vasul de oțel căptușit pe dinlăuntru cu perne, este invențiunea lui *Leach*. — La probă au fost de față vre-o trei sute mii spectatori.

Lordul liberal, Lloyd George, ținând o vorbire mai mare a accentuat, că devizele politice trebuie să întotdeauna privesc prin prizmă creștină, căci la dincontră politica devine lucru zădarnic. Unde dominează spirit creștinesc în politică, acolo e eschisă tirănia. Nu spiritul egoist, ci cel creștinesc conduce la progres și la îmbrățișarea intereselor poporului de rând.

Accelerat jefuit. — Din Newyork se vestește, că pe linia ferată—Erie zece tâlhari obrăzați au atacat acceleratu într'una din nopțile trecute. Tâlharii au rănit pe trei pasageri, apoi încercați de pradă și-au pierdut urmele.

Din America. În America nu mult se cugetă oamenii pentru a-se rămăși, ori a-se întrece. De slăbiciunea aceasta, firește, că nu pregetă a se folosi negustorul. O pildă: în nenumărate vitrine e câte un vas de sticlă umplut cu fasole, degetare, ori alte mărunțisuri; și e pus un premiu pe seama celui ce va găci mai aproximativ, câte boabe ș. a. sunt în vas. — Firește concură pot numai cei ce cumpără de un anumit preț în prăvălie.

Necrolog. Cu adâncă durere anunț înțetarea din viață a neuitatei mele *Raveca Lita n. Ilieș*, care, împărțită cu ss. Sacramente ale moribunților, după grele suferințe a adormit în Domnul, astăzi la 9½ ore a. m. în al 50-lea an al vieții și al 26-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământestii ale scumpei defuncte vor fi așezate spre odihnă întru sperarea învierii în cimiterul de lângă biserică, Miercuri 5 I. c. 3 ore d. a. Iclod, 3 Iulie 1911. *Iosif Litu*, protopop, ca soț.

Posta Redacțiunii.

V. P. Mulțumite pentru cele comunicate. Băiatul își merită soarta și cu reclamele sale nu va ajunge la nici un rezultat. Dorim deplină reînălțare.

A. B. Vă rugăm, să trimiteți.

I. G. Cât ce vom dispune de ceva spaț liber, îi vom face loc cu plăcere.

Rămasul Episcopului Szabo. La 6 Iulie n. se va vinde prin licitațiune vinul rămas după Episcopul Gherlei dr. Ioan Szabo. Sunt cu totul 80 hectolitre și se va vinde fiecare bute singuratică. Începutul licitațiunii la 9 ore dim.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

48

Cavalerul strigă de durere și voi să-și folosească sabia, dar atunci l-au atăcat și ceilalți trei cruciați și începură toți patru a-l străpunge fără cruțare.

De-Fursi înzădar cercă să se apere, căzu de pe cal în zăpadă.

Danfelf privind în jur, zise încet:

— Nu ne-a văzut nime?..

— Nu, nimenea, — răspunse Löwe.

— Atunci putem zice, că ne-au atăcat cavalerii din Mazovia și au omorît pe de-Fursi.

În felul ăsta va ajunge la cunoștința principelui, că ține în curtea lui ucigași.

De-Fursi se mai svârcoli de câteva ori în sânge, apoi a murit.

Rothger zise privindu-l:

— Vedeți fraților, astfel pedepsește Dumnezeu chiar și numai gândul trădării.

— Ceeace am făcut servește spre gloria ordului! — zise Gottfried.

Se auziră pași de cai.

Danfelf întrebă încet.

— Cine poate fi?... Deja sunt tare aproape.

— Löwe răspunse:

— Eu îl cunosc; e viteazul, care a omorît bourul.

— Să ascundem cuțitele, să nu se sparie, — zise Danfelf. — Apoi grijii: eu îl voi străpunge mai întâi, iar voi terminați cu el.

Glava, căci el era, când ajunse cam la zece pași de cavaleri, își opri repede calul.. Observă pe cavalerul ce zăcea însângerat pe zăpadă. Se prefăcu, că n-a văzut nimic și mulțumi cu voace înaltă:

— Fiți salutați nobili cavaleri!

— Te-am cunoscut, — răspunse Danfelf, apropiindu-se de el. — Ne aduci vr'o veste?

— Pe mine mă trimite Zbisko Bogdaniec. Sunt un însoțitor de al lui și m'a trimis, căci personal nu poate să vină, fiindcă la o vânatoare, l-a rănit un bour.

— Și ce dorește stăpânul tău?

— Prin mine vă comunică și vă înștițează, că voi ați adus acuze nedrepte față de Jurand contele de Spichov, și vă numește vulpi astute, și dacă s'ar supără careva dintre voi, el e gata să se dueleze îndatăce se va însănătoșă.

— Spune stăpânului tău, că membrii ordului pentru voința lui Isus sufer cu paciință acuzele acestea, dar fără invoirea marelui magistru nu pot primi nici o provocare. Voi scrie însă după concesiune în Malborg.

Glava pe furie se uită la trupul mort al cavalerului de-Fursi, căruia îi sună provocarea, căci Zbisko încă știa, că cruciații nu pot să dueleze.. Și totuș pe ăst cavaler cei patru cruciați l-au omorît.

Glava nu știa ce s'a întâmplat între cavaleri dar observă în mod instictiv, că-l amenință un pericol mare. — Observa, că

din ce conversează mai mult, Danfelf se apropie tot niai tare de el, iar ceilalți se așezară în jurul lui. El nu avea nici armă, căci în spaimă cea mare, încălecase nearmat.

Acum începu Danfelf:

— Eu m'am promis stăpânului tău un balzăm miraculos și el din recunoștință m'a provocat la duel; nu mă mir de asta, căci cunosc prea bine caracterul și nerușinarea polonilor. — Și fiindcă stăpânul tău și așa trage de moarte și nu peste mult se va înfățișa înaintea judecării înfricoșate, — se apropie de Glava, spanându-i du stăpânului tău acest răspuns!

Glava vedeă bine, că Danfelf avea în dreapta un pumnal, pe care îl ținea spre grumazul lui. De spaimă prinse repede dreapta lui Danfelf și o strânse până ce acesta țipă de durere. Impintenindu-și apoi calul, o luă la fugă, ca un fugar și scăpă din mijlocul cruciaților.

Gottfried chemă îndărăt pe servitorii, ce înaintaseră deja cu caii lor și le comunică cum lui Danfelf i-s'a făcut deodată rău și trebuie să-l pună în trăsură.

Fața căpitanului de poliție din Citna se învineți, apoi deveni palid, și de pe fruntea lui curgeau șiroie sudorile reci; capul i-se mișcă în toate părțile cași când nici n'ar mai fi în el vieată,

Löwe mână mereu caii și frecă pe Danfelf cu zăpadă. Abia ajunși la marginea hotarelor, își veni în ori.

— Cum te afli? — întrebă Löwe.

— Nu mă mai doare nimic, dar simțesc cași când mi-ar lipsi mâna dreaptă.

— Ți-a amorțit numai, în odaia caldă, și-o vom așeza la loc.. Să dăm mulțumită Domnului că lucrul s'a terminat așa.

Acum și Rothger și Gottfried se apropiară de trăsură.

— Asta-i mare nenorocire, — ziceau ei, — ce să facem acuma?

— Vom spune, că Glava a ucis pe cavalerul de-Fursi, — zise Danfelf.

VIII.

Glava, în fuga de moarte a calului, se reîntoarce la castel unde povesti totul principelui. Spre norocul lui cavalerii de curte văzură c'a plecat nearmat după cruciați; unul a și strigat după el din glumă, ca să-și ducă arme, căci la din contră, cruciații îl omoară.

Principele s'a mâniat foarte; în primul moment s'a decis să-i țină închiși pânăce marele magistru nu le va croi o pedeapsă binemeritată, dar renunță la acest plan, căci și așa vedeă, că nu-i mai poate ajunge pe fugari.

— Voi scrie marelui magistru, — zise mânios.

— Las' să știe, ce fac cavalerii lui; au făcut destule blăstămății; e timpul să-i și pedepsească.

Se întoarce apoi către cavaleri:

— Nu pricep pentruce ne-au omorât oaspele!

Dacă Glava s'ar fi dus nearmat în urma lor așa crede, că...

Visonok adause în grabă:

— Glava n'ar fi avut nici un motiv să omoare pe cavaler, căci nici nu l-a cunoscut. și-apoi chiar să fi avut arme, cum ar fi cutezat să atace singur cinci luptători experți, cari aveau și servitori?

— E drept, — aprobă principele. —

Se poată că s'an certat cu cavalerul, căci n'a consimțit să mintă alături de el. — Îmi aduc aminte, că atunci, când an atăcat pe Jurand, voiau să-l silească, cu orice preț să spună, că contele de Spichov i-a provocat și atăcat mai întâi.

— Curajos bărbat trebuie să fie Glava, — zise un cavaler de curte, — să-i rumpă el sabia ticălosului aceluia de Danfelf!

— Spune, că el auzi cum îi frângeau oasele germânului — zise principele, — și nu mă mir de el că'n pădure, c'o singură lovitură, a omorât bourul.

— Stăpânul și servitorul sunt vrednici unul de altul. Dacă Zbisko nu era acolo, bourul mergea sigur la principesă, pe care a mântuit-o de-Lorsch și Zbisko.

— Zdravăn bărbat, adause Visonok. E vrednic să fie ginerile lui Jurand.

— În Cracovia n'a voit să-i dea pe Danusia, — zise principele, — dar cred c'acum se va învoi.

— Dumnezeu toate le întoarce spre bine! — zise principesa, care sosi numai acum auzind vorbele principelui. — Tinerii să iubesc mult și ar fi păcat de Dumnezeu să-i despartă cineva.

— Dacă și Dumnezeu așa voiește vor fi fericiți — răspunse principele. — Eu însuși, îndatăce se însănătoșează Zbisko, mă voi cugeta cum să-i răsplătesc curajul.

— N'ai o distincțiune mai mare, decât să-i dai pîteni de aur, — zise principesa aproape rugându-se.

Principele zise surizind:

— Danusia să-i și ducă în odaia lui.

Dacă Zbisko se va ridica, vom face și promoția de cavaler. Dar acum grăbește, ca Danusia să-i predea cadoul, căci bucuria cu atât e mai mare cu cât sosește mai pe neașteptate.

Principesa își îmbrățișe soțul și îi sărută mâna de mai multeori. — Principele însă zise vesel:

— Asta în adevăr a fost o idee bună, scumpa mea! Chiamă pe fată!

— Danusia!.. Danusia!.. — strigă principesa.

Danusia eși din odaia vecină; ochii îi erau înroșiți de plânsul cel mult și de nopțile nedurmite, acum încă era încurcată cu ceva unsoare, ce o prescrie Visonok pe seama bolnavului.

— Vino — zise principele.

Danusia se apropie cu frică de principele; dar Janush îi netezi părul, și o întrebă cu drag:

— Așa-i că ești tristă?

— Da! — răspunse Danusia.

Și în adevăr era tristă, căci ori cât se rețineă, totuș o copleși plânsul.

— Pentruce plângi? — întrebă principele cu blândetă.

— Zbisko e foarte bolnav..

— N'ai teamă, se va vindeca! Așa-i, părinte Visonok?

— Mulțam lui Dumnezeu, — răspunse nobilul părinte, — mai bine să ne pregătim pentru nuntă, decât pentru înmormântare.

Principele zise:

— Acum îți dau o medicină, de care știi, că Zbisko se vindeca sigur.

— Cruciații au trimis balzumul? — întrebă Danusia.

— Cu balzumul, ce-l vor trimite cruciații, să ungi câinii și nu pe cavalerul ce iubești. Eu îți dau altceva.

Și întorcându-se către cavaleri le demândă:

— Aduceți pintenii de aur.

Apoi îi luă și îi predă. Danusiei.

— Du-i lui Zbisko și spune-i, că eu i-am trimis. Și de se va însănătoși după cum speriez, spune-i că-l voiu promovă și de cavalier în Cehanpv, ori în Varșovia.

Danusia, mulțumind, sărută mâna principelui apoi fugi cu cadoul la Zbisko.

Principesa, voind să vadă bucuria celor doi îndrăgostiți, se duse după Danusia.

Zbisko, pe care îl dureau rănilor, auzind pașii Danusiei, își întoarse spre ea fața palidă, și o întrebă:

— Glava sosit-a scumpa mea?

— Nu-ți bate capul cu el! Eu îți aduc o veste cu mult mai bună. Principele te-a făcut cavalier și-ți trimite darurile aste!

Și depuse pe patul bolnavului brăul și pintenii de aur.

(Va urmă).

Relațiunea

dintre Legea Nouă și Legea Veche.

(Continuare).

Și se pare, că cu cât poartă Dumnezeu mai puțin dela om și cu cât umblă mai tare întru aceea, ca să-i înlănească împlinirea poruncilor, — cu atâta omul e mai indiferent față de acele, cu atâta parecă e mai resvrătit. În L. N. biserica e în apropierea fiecărui creștin, de jertfă s'a îngrijit Dumnezeu, și totuș câtă răceală în noi față de lucrurile cele mai sfinte! Mai departe, pentru de a putea ținea în curățenie și uniune poporul ales alui Moise, a poruncit sub grele pedepse observarea legilor ceremoniale, atât în viața socială, cât și în cea privată, le-a poruncit să-și păzească trupul de tot ce e necurat, cu scopul, ca cu atât mai ușor să-și poată griji curățenia sufletului, ca acțiunile externe să-l oprească dela păcate și să-i înlănească deprinderea virtuților și a faptelor celor bune.

În L. N. nu ni-s'au mai dat astfel de legi trupesti, cari atunci au avut rostul și de a închegea poporul ales și al feri de influințe streine, ci Dumnezeu a închegat poporul nou ales prin unitatea credinței, dându-ne de cap al bisericii piatra neclintită a credinței în sf. Ap. Petru și următorii lui, ca toți aceia, cari sunt în legătură cu acest cap să fie membrii acelui corp tainic, care este Isus Hristos.

Curățenia și sântenia sufletului de asemenea altcum se păzește în L. N. Motivul ce ne îndeamnă la sântenie nu e motiv ce pornește din curățenia corpului, ci este iubirea de Dumnezeu, a cărui chip și asemănare trebuie să o desăvârșim în noi; de aceea ni-se zice: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este“.

Nu pedepsele temporale trebuie să ne instrăineze dela păcat, ci răutatea aceluia, întrucât ofenzăm pe Dumnezeu, bunul nostru cel mai înalt, în sine vrednic de toată iubirea; și aci culminează deosebirea între cele două Legi.

În special, ce privește adevărurile de credință unele ni-s'au descoperit mai clar în L. N. Astfel misterii Prea Sfintei Treimi, al întrupării, credința despre spirite și viața dincolo de mormânt, ni-se infățișează mai

curat. Mai bine înțelegem căile prevedinței divine, cari ne conduce la mântuire, în fine mai bine simțim în noi lucrările darului Sfântului Spirit, de care a fost lipsită L. V. cari daruri se revărsă în sufletul nostru prin s. Sacramente. Sacramentele nutresc viața sufletească a omului și e privilegiul special al L. N. de a avea sacramente. Cu toate acestea și în L. V. aflăm câteva „fapte de ale Legii“ cari, precum ne învață s. Toma de Aquino au prefigurat unele Sacramente din L. N. (p. 1. 2. 2. 102).

Astfel tăierea împrejur, a prefigurat botezul, mielul de Paști, s. Eucharistie, legile curățeniei s. mărturisire, consacrarea preoților, sacramentul hirotoniei, iar sfântului mir nu i-a putut corespunde sacrament pentru imperfecțiunea Legii, de asemenea nici sfintei căsătorii, din cauza legăturii atât de laxe ce o avea căsătoria în L. V.

Tăierea împrejur a fost actul prin care se primia cineva în sânul poporului, asemenea și în L. N. botezul, dar precând tăierea împrejur a fost numai pentru bărbați, iar femeile sunt sub stăpânire, pe atunci botezul nu cunoaște deosebire de sex, ci dă și femeii demnitatea cuvenită. Mielul de Paști a fost o umbră și mai debilă a sfintei Eucharistii, în care e de față însuș Fiul lui Dumnezeu cu trup și sânge, care nu se junghe spre mântuirea noastră numai la Paști, ci în fiecare zi.

Deosebita lustrațiuni și legi de-ale curățeniei au prefigurat s. penitență, toate acele însă s'au refugiat mai mult la curățenia trupului, pe când s. mărturisire se referă numai la curățenia sufletului. De asemenea nici preoțimea L. V. n'a avut chemarea ce o are cea din L. N., a fost adică păzitoare mai mult peste cele trupesti și cerbitoare a unei Legi imperfecte, administră numai chipul și umbra sacramentelor noastre. Preoțimea L. N. are o misiune cu mult mai sublimă decât cea din L. V. Are puterea de-a aduce legi: „Ori câte veți lega pe pământ vor fi legate și în ceruri“, datorința de a priveghiă ca tezaurul învățăturilor mântuitoare să se propage neatins până la capetul veacului, putere de a da iertare de păcate, în mâinile preoțimei sunt cheile împărăției ceresti. Preoțimea L. V. avea o chemare cu mult mai inferioară, avea să execute în mod mehanic prescrierile Legii, era prin urmare numai un instrument în mâna lui Jahve.

(va urmă)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misiionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetete. Să vinde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Cultura Creștină Nr. 12, revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul sumar bogat și interesant:

Dr. Victor Macaveiu: Biblioteca centrală în Blaj, — *Dr. Iuliu Florian:* Amintirea sf. Apostol Petru în catacombe. — *Zenove Păclisan:* Ion Mateiu, Preoțimea românească ardeleană în veacul al XVII-lea. (Recenzie) — *Aurel Fodor:* În potruva „pocăiților“. — *Dr. Ioan Sâmpăleanu:* Edificiile publice ale bisericii. — *m.:* Conflictul sinodal din România. — *Dr. Felician Bran:* Vasile L. Kirvai, Piedecă dărâmatoare de drept matrimonial în biserica gr-cat. română din Ungaria. (Recenzie). — *Cronică:* La jubileul dlui N. Iorga; Congresul euharistic internațional; Ordul bunilor templieri; Lucruri străine la noi; Sanatorii pe seama preoților; Nașteri nelegiuite; Misiunile catolice. — *Telefon.*

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colori. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. *Întreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Bunea“.* Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor“: „Lucrare actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.“

Considerând și scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela *Librăria Arhidiecezană* (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea.“) *Banii de răscumpărare ai fiecăruia se cvitează public.*

Antologionul sau Mineul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

I. Nestay: *Pribeții*, comedie din viața meseriașilor în două acte, localizare de Dr. Seb. Stanca. Sibiu 1910, prețul 50 bani.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

V. Al. Mariei: *Pentru sfânta dreptate*, dramă în 4 acte. București 1911, prețul 1.25 lei.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

Concepția Catolică despre lume în trăsăturile ei fundamentale, cu specială privire la morală. Călăuză apologetică în problemele mari ale vieții pentru toți oamenii culti, de Victor Cathrein S. I. Prețul broșat 1-95 lei — elegant legat 2-75 lei. Se poate procura dela traducător: Sf. Sa Bronislaus F. Th. Falewski. Craiova str. Licenului Nr. 2. (România).

Dr. Ioan Popp c. și r. medic colonel în retragere: *Alcoolul și sistemul nervos. Arterioscleroza. Ceva despre morburile infecțioase ale copiilor. O reformă a traiului nostru. Lupta în contra morburilor sifilitice, studii din sfera medicinei practice, scrise cu multă competență și cu specială considerație la noi. Brașov 1911.*

O carte bună pentru popor. Advocatul din Sibiu Dr. Dionisie Moldovan a tipărit în America o carte sub titlul: „Advocatul poporal” în Mai 1910. Ediția aceasta a trecut repede și numitul avocat, întors în patrie, a tipărit acum la W. Krafft în Sibiu „Advocatul poporal” în a doua ediție revăzută și îndreptată. (384 pag. 8°. Prețul broș. Cor. 2.50, legat în pânză Cor. 3.50). Trecerea repede a ediției prime, precum și scrisorile pline de recunoștință ale unor Români din America, ce se publică într-un prospect, sunt dovada cea mai bună, că „Advocatul poporal” e una din cărțile cele mai de lipsă pentru popor — țărani și inteligenți deopotrivă — și că ea umple un gol mare și demult simțit.

In adevăr, câte procese pierdute s'ar fi încunjurat, câți bani s'ar fi cruțat în pungile Românilor săraci, dacă ar fi avut la îndemână „Advocatul poporal”, care povățuiește pe cetitor prin cărările încărcate ale para-grafilor și-i arată că anume în care caz poate începe proces cu sorti de izbândă. „Advocatul poporal” lămurește la înțeles drepturile și datorințele cetățenilor și le dă sfaturi în toate treburile și daraverile ce-i pot veni omului înainte în viață.

„Advocatul poporal” e o carte care ar trebui să și-o cumpere fiecare Român știutor și neștiutor de carte. Cel știutor o va ceta însuși, cel neștiutor să o dea copiilor sau nepoților să i-o cetească, și va lua din ea învățătura însușit mai scumpă decât prețul cărții.

Indemnăm pe tot omul să și cumpere această carte de mare folos.

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe culori, după originalul pictorului nostru F. C. Domșa. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru culori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: *Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva sau Librăria semin.*

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 141113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școalele cu un învățător — 30

” ” ” doi ” 1-20

” ” ” trei ” 1-60

plus 20 *fl. porto* pentru fiecare.

Comandele se pot face la **Tipografia Seminarială.**

„Mangra, Tisza și Tribuna”. Un mănunchiu de dovezi adunate din „Tribuna” de Dr. Al. Vaida Voevod deputat. Brașov 1911 prețul 1 cor. Broșura aceasta e menită să facă lumină în cearta dintre „Tribuna” și partidul național. Se află și la librăria noastră.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

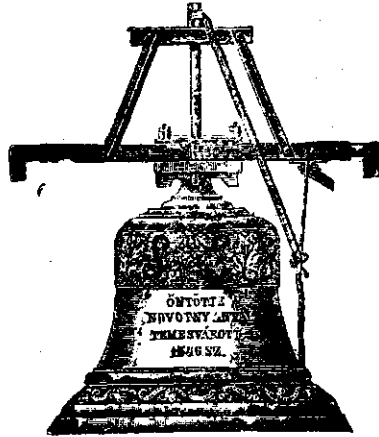
(27) 46—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

— clopotele gaurite —

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelen

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,008,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	”	4,834,801-12
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839-992-
	vieată	11,020,266-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	”	2,428,317-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(28) 46—?